Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXX № 26 (3541) Варшава, 29 червня 2025 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото Григорія Сподарика

Українська школа в Ґурові – спадщина Мирона Сича. с. 2

Новообраний президент Польщі та українське питання. с. 6

Що насправді дають українські біженці польській економіці? с. 8

ISSN 027-8254
26
9 770027 825252

eprasa.pl ba3f9731a3

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті та з фейсбук-сторінки школи (авторка Марта Мицьо)

Українська школа в Ґурові – спадщина Мирона Сича

У Ґурові-Ілавецькому 14 червня відбулися урочисті події, пов'язані з наданням українській школі прапора та імені Мирона Сича. В рамах святкувань відкрили кімнату-музей на його честь, а також презентували польськомовну книгу «На козацьку ноту – спогади про Мирона Сича». Був й урочистий концерт, у якому взяли участь численні гості: представники державної та місцевої влади, друзі та однодумці. Усіх сердечно вітала директорка школи та дружина Мирона Сича – Марія Ольга Сич. Саме до неї було адресовано багато подяк за продовження справи, започаткованої чоловіком.

Святкування розпочалося літургією під проводом владики Ольштинсько-Ґданської єпархії УГКЦ Аркадія Трохановського, який наголосив на винятковій ролі української освіти у формуванні національної ідентичності, збереженні мови, культури та гідності, особливо в непрості історичні часи.

«Школа – це передусім конкретні люди», – підкреслив владика, відзначивши щоденну роботу вчителів, учнів та працівників школи, які утверджують українську присутність у цьому регіоні. Особливу увагу звернув на зачинателів школи подружжя Ольги та Теофіла Щербів й Мирона Сича – людину, яка стала символом стійкості, незламності й відданості громаді. Саме завдяки таким особистостям вона змогла не лише з'явитися після трагічної акції «Вісла», а й розвиватися як самостійна україномовна освітня установа. Владика також наголосив на сучасних викликах: необхідності поєднувати повагу до своєї культури з відкритістю до інших, виховувати молодь у дусі віри, толерантності й національної свідомості.

Під час урочистої церемонії вручення прапора школи маршалок Вармінсько-Мазурського воєводства Марцін Кухцінський наголосив на символічності події. Він відзначив, що школа з українською мовою навчання, відкритістю до різноманіття та повагою до традицій була для Мирона Сича значно більше, ніж просто місцем праці. Це була його життєва місія, простір, де він будував спільноту не всупереч, а завдяки відмінностям. Марцін Кухцінський підкреслив, що для нього особисто Мирон Сич став важливою постаттю – наставником, людиною діалогу, принципів і доброти. Навіть у найважчі моменти життя, попри хворобу, він залишався поруч із громадою, надихаючи її.

Своєю чергою віцеміністр культури Польщі Мацєй Врубель підкреслив емоційну значущість моменту: хоча

eprasa.pl ba3f9731a3

сльози дещо вже висохли, а рани трохи загоїлися, відчуття втрати Мирона Сича залишилося.

«Найкраще, що ми можемо подарувати людині за життя, – це любов, а після смерті – пам'ять», – сказав віцеміністр. Мирон Сич, за його словами, був не лише педагогом і директором, а й почесним громадянином Ґурова-Ілавецького, парламентарем і управлінцем, який «вміло боровся до кінця». Він подякував шкільній спільноті та директорці за продовження започаткованого Мироном проєкту, закликаючи учнів бути наполегливими не лише в навчанні, а й у створенні кращих стосунків між народами.

Голос взяв і євродепутат Яцек Протас. Він нагадав, що минуло вже 80 років, як багато різних національностей, зокрема й українські родини, опинилися у Вармінсько-Мазурському воєводстві. Так сформувалася багатокультурна, багатомовна та толерантна спільнота. Значну роль у творенні діалогу відіграв Мирон Сич.

«Ми навчилися тут поважати одне одного, поважати свою відмінність, шанувати спадщину наших батьків і батьківщини», – зазначив Яцек Протас. Депутат наголосив на важливості збереження української мови як невіддільної частини місцевої ідентичності, відзначаючи, що багато хто розуміє її без формального навчання. У час, коли в Європі дедалі голосніше звучать крайні націоналістичні настрої, така спільнота стає особливо цінною. «Це наше зобов'язання перед Мироном – берегти те, що він допоміг створити», – підкреслив політик.

Від імені української громади виступив голова Об'єднання українців у Польщі Мирослав Скірка. Він зауважив, що нині ми живемо в час, коли «тріумф демагогії починає загрожувати здоровому глузду». Він назвав школу особливим місцем, яке формує мислення, вчить думати й цінувати розум, «аби ми могли мудро спілкуватися, розуміти одне одного і будувати спільноту майбутнього». Мирон Сич, як зазначив голова ОУП, навчав цього дуже точно й віддано, а школа стає його втіленням і такого способу мислення. За словами голови, зберігати й захищати таку «розумну школу», яку творив Мирон Сич, є завданням як для українців, так і поляків, зокрема представників влади. Мирослав Скірка також зауважив, що в нинішні часи ключові цінності можуть похитнутися, тому одним із фундаментальних принципів польсько-українського співжиття має залишатися партнерство, незалежне від обставин.

«Польща й Україна – в ЄС, Польща й Україна – в НАТО. Лише так ми зможемо разом протистояти тому, що нам

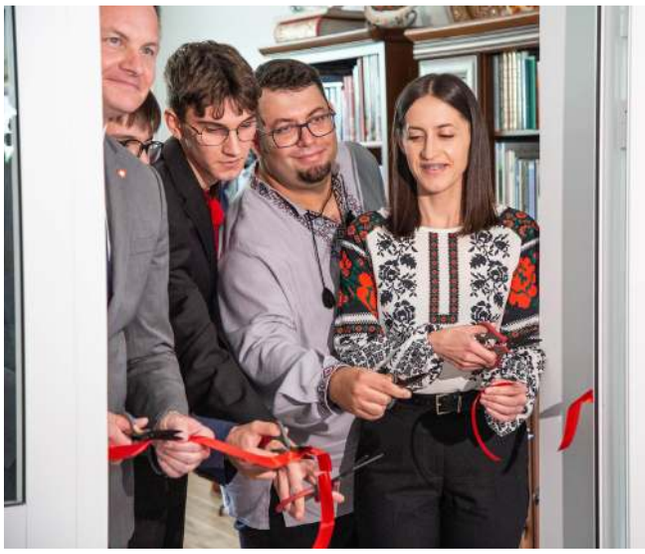

загрожує: тріумфові демагогії, який нав'язується не лише з росії, але й з Америки, а також зсередини, від нашого польського суспільства», – зазначав Мирослав Скірка.

Особистими спогадами про Мирона Сича поділився також його друг і колишній депутат Мирослав Чех. Він пригадав початок 1990-х, коли Мирон починав втілювати ідею створення української школи як центру національного й культурного життя: «Тільки завдяки його наполегливості й розуму ця школа відбулася». Мирослав Чех відзначив, що сьогодні школа в Ґурові-Ілавецькому фантастично працює в усіх вимірах, тому рішення назвати її ім'ям Мирона Сича було цілком правильним. Він зауважив: все, що зробив патрон школи – його ідеї, життєвий шлях і дії – має бути прикладом для майбутніх поколінь українців на Вармії та Мазурах.

«Мирон був людиною повною в кожному вимірі – і як діяч, і як учитель, і як людина. Його життя було завершене і сповнене. Зараз воно може надихати інших», – підсумував Мирослав Чех.

Українська школа в Ґурові-Ілавецькому відтепер має офіційного покровителя, для якого ідеалами були цінності стійкості, взаємоповаги та національної гідності. Школа має особливо важливу місію – кожного року випускати у світ молодих людей, які зуміють протистояти щораз більшій хвилі радикалізму, демагогії та популізму. Покровитель школи напевно з гори буде їм у цьому допомагати. ●

eprasa.pl ba3f9731a3

Повертається фестиваль «Еколомия»

Після кількарічної перерви, спричиненої пандемією коронавірусу, а згодом і повномасштабним нападом росії на Україну, фестиваль «Еколомия» повертається до Ґурова-Ілавецького.

Він пройде 5 липня в амфітеатрі біля ґурово-ілавецького Комплексу шкіл з українською мовою навчання.

«Еколомия» – це насамперед фестиваль музичних зірок з України та Польщі. Хедлайнером цьогорічного фестивалю буде гурт «ТІК» з Вінниці, який цього року відзначає своє 20-ліття.

Крім низки українських колективів з регіону, зокрема формацій «The Ukrainian Folk», «Білий берег», шкільного гурту «Шаравари», будуть народні ансамблі з інших місцевостей Польщі, а також США та Канади.

Згідно з ідеєю, фестиваль популяризує екологію і здоровий спосіб життя. А тому не бракуватиме конкурсів на екологічні теми, спортивних турнірів з футболу, волейболу та настільного тенісу. Відбуватимуться різні майстер-класи, а учасники зможуть придбати виготовлені вручну предмети, прикраси тощо. Також можна буде віддати електросміття – зіпсовані електроприлади та техніку.

Усі події у рамах «Еколомиї» безплатні.

Подробиці на фейсбук-сторінці фестивалю (facebook.com/ekolomyja).

Хор «Вирій» діятиме у ґданській домівці

Від липня український хор «Вирій» діятиме при домівці ОУП у Ґданську. Про це хористи повідомили на своїй фейсбук-сторінці. Досі вони працювали при Ґданському архіпелазі культури.

«Саме тут почалася наша історія. Це для нас дуже важливий момент – ми закінчуємо один розділ і починаємо новий. Відтепер будемо функціонувати при Домівці-Ґданськ», – читаємо у повідомленні.

З цього приводу 12 червня в Ґданському архіпелазі культури вони організовували свій прощальний концерт. Репетиції перед виступом хор проводив уже в домівці ОУП на вул. Аксамітній 4.

«Ми щиро віримо, що хор і надалі працюватиме з натхненням та професіоналізмом, гідно представляючи українську пісенну традицію. Об'єднання українців у Польщі завжди підтримуватиме цей талановитий колектив, який з честю і відданістю популяризує українську культуру в Польщі та поза її межами», – написали діячі ОУП у фейсбуці на сторінці домівки.

Хор «Вирій» існує понад шість років. До його складу входять українці, які за останні роки приїхали з України й проживають у Тримісті, та представники української меншини в Польщі.

Перша керівниця й диригентка колективу Ганна Текучева – музикантка родом з Луганщини – відома в українській громаді насамперед своїми вокальними виступами на «Ярмарку» в Ґданську. Саме вона влітку 2019 року оголосила набір до аматорського хору для дорослих, який згодом отримав назву «Вирій».

Зустріч та фотовиставка міжпоколіннєвого проєкту в Народному домі

Діячі ОУП із Перемишля запрошують 28 червня до Народного дому на зустріч і фотовиставку учасників міжпоколіннєвого проєкту «Туристичні діалоги – шляхами сусідських історій», якою завершується співпраця в межах програми «Сеньйори в дії».

Протягом проєкту відбулося 5 екскурсій, у яких взяли участь понад 30 людей різного віку – половина з них були старші за 60 років, а інша половина – у віці 25-59 років.

Кожна подорож стала спільним відкриванням багатокультурної спадщини регіону разом з краєзнавцями та місцевими експертами.

Під час зустрічі автори проєкту поділяться цікавими моментами та враженнями з екскурсій. Також буде можливість переглянути унікальну фотовиставку з подорожей. Проєкт реалізовують у рамах програми «Покоління в дії» за підтримки Товариства творчих ініціатив „ę" та Польсько-американського фонду свободи.

Початок зустрічі – о 16:00 на другому поверсі НД.

День скорботи – Краків з Україною

Під таким гаслом 18 червня у Кракові, на Головному ринку, пройшла акція підтримки України. Присутні мовчанням вшанували пам'ять мирних мешканців масованої російської ракетної атаки на столицю України у ніч на 17 червня. Внаслідок неї загинуло 28 людей, понад 140 отримало поранення.

«Спільна присутність під час акції – це жест поваги до жертв, підтримки для постраждалих та засудження насильства проти мирного населення. У такі моменти мовчання стає знаком солідарності. Пам'ять про загиблих зберігається там, де є людяність, гідність і спільна позиція», – наголошувало перед акцією Генеральне консульство України в Кракові, яке заохочувало взяти із собою видрукувані фото зруйнованих будинків, лампадки або свічки, прапор України чи Польщі, квіти або стрічки.

Дні Яцека Куроня у Львові

У Львові 17 червня відбулися дні пам'яті одного із символів польської опозиції 80-х років Яцека Куроня. Саме цього дня у сквері його імені, розташованому навпроти Консульства Польщі, українці поклали квіти в пам'ять про 21-шу річницю з дня смерті польського опозиціонера.

«Вже декілька років поспіль приходимо сюди з шаною до Данути Куронь, дружини Яцека Куроня, та наших польських друзів! Ще раз сердечно дякуємо всім українцям Польщі та полякам за таку жертовну працю, допомогу, сприяння нам тепер, під час такої страшної війни», – напи-

eprasa.pl ba3f9731a3

сала на фейсбук-сторінці Соломія Риботицька, депутатка Львівської обласної ради та голова товариства «Надсяння», яка 17 червня була у сквері Куроня разом з Іриною Гринь, головою товариства «Холмщина».

Водночас Іза Хруслінська – відома публіцистка, авторка книг-інтерв'ю з українськими та польськими інтелектуалами – у своєму дописі на фейсбуці зазначила: «Львів згадує річницю смерті Яцека Куроня, тут, на площі Яцека, ми збираємося разом з 2018 року, цього року нема нас, з Польщі, з Яцеком та українськими друзями».

Традицію польсько-українських зустрічей у Львові 2002 року започаткував Яцек Куронь у символічний для обох країн день – 1 листопада. Тоді 1918 року між українцями та поляками почалася війна, яка охопила Галичину і тривала понад рік. Формат зустрічей передбачав, серед іншого, вшанування на Личаківському цвинтарі полеглих військових обох сторін. Так триває й до сьогодні.

Нагадаємо, що Яцек Куронь народився 1934 року у Львові. Перші десять років життя мешкав у будинку неподалік місця, де зараз розташований сквер його імені. Згодом родина переїхала до Варшави. Яцек Куронь був активним діячем «Солідарності» та великим прихильником польсько-українського порозуміння, мав особливе ставлення до питання і проблем національних меншин у Польщі, зокрема української. Помер 17 червня 2004 року у Варшаві у віці 70 років.

Фото з фейсбук-сторінки Соломії Риботицької

Сімейний український пікнік у Старґарді

Ігри та інтеграція, вправи з психологом, малювання облич, майстер-класи, виступ танцювального гурту «Намисто», гриль, фрукти, солодощі та спільні співи – саме так виглядав Сімейний український пікнік у Старґарді. Подія відбулася 14 червня біля старґардської греко-католицької святині.

«Спеціальна подяка для пані Івони та отця Руслана Марцішаків за гостину та організаційний провід свята», – читаємо на фейсбуці у повідомленні гуртка ОУП у Старґарді, який організував подію разом з греко-католицькою парафією та Жіночим клубом.

Як зазначають організатори, щорічний захід проводять з нагоди завершення навчального року. Це теж подяка вчителям та школярам за їхню працю. Для останніх підготували нагороди.

Слід додати, що на події відбувся збір коштів для Сил оборони України.

Закінчення навчального року для дітей із Щеціна

14 червня відбулося врочисте закінчення навчального року для учнів пункту навчання української мови й катехизи у Щеціні. Після молебню в греко-католицькій церкві діти, вчителі й батьки перейшли до світлиці місцевої домівки, де відбулося урочисте вручення свідоцтв та концертна програма у виконанні місцевих дітей і гостей.

«Все почалося з гімну України та вшанування пам'яті її загиблих захисників хвилиною мовчання. Опісля директор школи № 47 – пан Славомір Осінський – і вчителі пані Мар'яна Курилич та отець Роберт Роса в коротких зверненнях підсумували шкільний рік та вручили свідоцтва всім учням», – читаємо у фейсбук-повідомленні відділу ОУП у Щеціні.

Урочистість своїм виступом прикрасили малята із садочка «Маленька країна». На кінець батьки подякували

педагогічному колективу за їхню працю протягом минулого навчального року, а діти заспівали пісню «Вчителям».

Після офіційної частини учасників запросили на площу перед домівкою, щоб спільно провести час на пікніку.

Фото з фейсбук-сторінки Щецінського відділу ОУП

День національних меншин в Ольштині

В Ольштині 8 червня відбувся День національних меншин – подія з-понад 30-річною традицією, яка щороку об'єднує жителів регіону навколо таких цінностей, як різноманітність, ідентичність та співпраця. У мистецькій програмі взяли участь одинадцять колективів та солістів, які представляли німецьку, українську, караїмську, ромську меншини та кашубів.

На сцені Суспільної кузні в Ольштині, де відбувся захід, виступило, зокрема, наймолодше покоління учнів української школи в Бартошицях – гурт «Малі співаки». Українська меншина представила теж свій стенд. Крім концерту та розваг, під час події учні школи нагадали учасникам про війну, яка триває в Україні.

День національних меншин проводять уже понад 30 років. Ідея організаторів здається простою – в атмосфері пікніка біля стендів меншин, слухаючи концерти та насамперед спілкуючись одне з одним, мешканці регіону різних національностей можуть навчитися поваги та толерантності й інтегруватися до місцевої спільноти.

Фото з фейсбук-сторінки школи в Бартошицях

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl ba3f9731a3

Ольга ПОПОВИЧ

Новообраний президент Польщі та українське питання

Цьогорічна президентська кампанія у Польщі була досить напруженою. До оголошення офіційних результатів виборів не було певності, хто ж таки переміг. А переможцем став Кароль Навроцький – кандидат, якого ще за пів року до виборів у Польщі мало хто знав. Офіційно Кароль Навроцький був зареєстрованим як громадянський кандидат, але фактично його висунула і згодом організовувала всю кампанію консервативна «ПіС», яка зараз перебуває в опозиції до правлячої ліберальної коаліції. Перемігши на виборах висуванця ліберальної «Громадянської коаліції» Рафала Тшасковського, Навроцький не зняв напруження у польській політиці та суспільстві, яке є сильно поділеним. Також його перемога не викликала захоплення і в Україні, адже у своїй передвиборчій кампанії він часто використовував антиукраїнську риторику. Чого чекати Україні від новообраного польського президента покаже час, але вже зараз можна прогнозувати, що ці відносини не будуть простими та безхмарними.

Можна з упевненістю ствердити, що до цьогорічних президентських виборів у Польщі не було ще такої кампанії, в якій тема України та українців так часто використовувалась би кандидатами у передвиборчих перегонах. І, на жаль, далеко не в позитивному тоні, а навпаки – українська тематика була забарвлена негативними емоціями, маніпуляціями та навіть вкиданням російських наративів. Зрештою, це цілком природно, що кандидати так часто говорили про Україну чи українців. Вже четвертий рік в Україні триває повномасштабна війна проти росії, яка також становить загрозу і для Польщі, а кількість українських громадян, які виїхали з України та оселились зараз у Польщі, за різними підрахунками налічує приблизно від 1 до 1,5 млн осіб. Якщо у перший рік повномасштабної війни польсько-українські відносини були найкращими за всю історію обох держав, то вже з 2023 року ситуація почала кардинально змінюватись. Яблуком розбрату стали питання спрощеної торгівлі та перевезень, зокрема безмитні тарифи на український експорт сільськогосподарської продукції до ЄС, а також повернулись спірні питання історії. І фактично з 2023 року двосторонні відносини перебувають у перманентних суперечках, які точково вдається залагоджувати, але не вдається повністю вирішити. Соціологічні опитування, які проводяться у Польщі, на жаль, показують погіршення ставлення поляків до українців, також фіксується і спад симпатії українців до поляків. На тлі такої ситуації і польські кандидати у президенти вирішили не оминати «української теми» у своїх кампаніях.

Загалом офіційно було зареєстровано 13 кандидатів на посаду президента Польщі. І якщо оцінювати президентські дебати, яких цьогоріч було кілька, то фактично більша частина кандидатів у президенти використовувала антиукраїнську риторику чи навіть повторювала російські наративи, зокрема щодо входження України в ЄС та НАТО. Серед тих, хто фактично збудував свою кампанію на антиукраїнських гаслах, найбільш помітними були Ґжеґож Браун та Славомір Менцен, які після першого туру посіли четверте та третє місця відповідно. Але й кінцевий переможець виборів Кароль Навроцький також належить до числа тих, хто дозволяв собі відверто антиукраїнські гасла.

Кароль Навроцький стартував на посаду президента з крісла голови Інституту національної пам'яті Польщі. На своїй посаді, яку обіймав з 2021 року, українським партнерам запам'ятався тим, що не йшов на співпрацю та фактично ігнорував польсько-український діалог. Натомість досить активно включився в монолог – постійно звинувачуючи Україну у зриві співпраці та небажанні порозумітись з Польщею. Коли в 2023-24 роках у політичний дискурс у Польщі активно повернулось питання (не)надання дозволів на пошукові та ексгумаційні роботи для польських організацій в Україні, Кароль Навроцький також висловлювався. Після інформації, що Україна таки дає дозвіл на ексгумації останків жертв етнічних чисток періоду ІІ світової війни на території колишнього села Пужники на Тернопільщині, Навроцький не стільки привітав це рішення, скільки одразу висловив сумнів щодо того, що ексгумації справді відбудуться.

Польські консерватори, які голосували за Навроцького, але паралельно підтримують офіційний Київ чи безпосередньо допомагають Україні та ЗСУ, всіляко намагаються переконати колег в Україні, що з вибором президента Кароля Навроцького двосторонні відносини лише покращаться, або ж, щонайменше, не погіршаться. Та аналізуючи попередні заяви, коментарі, інтерв'ю та роботу на посаді голови Інституту національної пам'яті новообраного президента, більше з'являється аргументів на користь тези, що відносини радше погіршаться, ніж стануть кращими.

Фактично як висуванець консервативної «ПіС» Кароль Навроцький спочатку намагався вести кампанію у дусі ключових тез цієї партії, коли заходила мова про Україну, зокрема міжнародний аспект. Так, попередній уряд Матеуша Моравецького і чинний президент Анджей Дуда не раз заявляли, що членство України в ЄС та НАТО відповідає інтересам Польщі. Але з появою економічної суперечки між Польщею та Україною в 2023 році риторика почала дещо змінюватись. Тоді

eprasa.pl ba3f9731a3

польські політики, і не лише консервативного напрямку, вже обережно почали говорити, що входження України в ЄС має бути таким, аби не зашкодити сільськогосподарським інтересам самої Польщі. Згодом суперечка на історичну тему почала використовуватись як інструмент у дискусіях щодо євроатлантичних прагнень України. Вже як проголошений кандидат на посаду президента Кароль Навроцький на початку цього року заявив, що Україна не може стати членом ЄС, поки «не розв'яже історичного питання». Щоправда, для українського політикуму і влади було доволі складно зрозуміти, що це означає. Однозначно назвати етнічні чистки на Волині та Галичині польського населення геноцидом проти польського народу? Офіційно визнати ОУН та УПА, організації, які відповідно до українського законодавства вважаються борцями за українську незалежність, злочинними організаціями? З українського боку постійно йде мова про ретельне дослідження цієї теми, бо є чимало запитань, на які поки історики не дали однозначної відповіді, а в умовах війни проводити такі дослідження надзвичайно складно, а іноді й неможливо. І надмірна політизація теми у Польщі не провадить до порозуміння, а ще більшої суперечки і нав'язуванню Україні своєї версії інтерпретації історії. Зрозуміло, що такий підхід Україна прийняти не може. Багато хто з польських політиків розуміє це, та все ж продовжує роздмухувати складну тему. Певним переломним моментом у польсько-українській історичній суперечці можна вважати видання дозволів українською стороною на пошукові та ексгумаційні роботи для польських організацій. Та навіть цей позитивний момент, як вже писала вище, не був відзначений Навроцьким. Однією з причин, чому Навроцький не привітав цей крок з боку України, могло бути те, що таке рішення від української сторони отримав уряд правлячої ліберальної коаліції, до якої «ПіС» та сам Навроцький перебувають в опозиції. Іноді навіть може складатись враження, що Навроцький не зацікавлений вести повноцінний і рівний історичний діалог з Україною, а готовий загострювати історичну суперечку для зміцнення своїх позицій серед «патріотично» налаштованого електорату у Польщі. У переддень виборів у другому турі Навроцький з метою пропаганди використав тему Волині, склавши квіти під контроверсійним меморіалом «Жертвам геноциду на Східних Кресах» у селі Домостав. Свого часу встановлення та зображення цього меморіалу викликало чимало дискусій і несприйняття зі сторони частини польського ліберального середовища та української спільноти.

Під час телевізійних дебатів Кароль Навроцький теж неодноразово говорив з обережністю про те, чи він підтримає входження України в ЄС та НАТО. Часто узалежнюючи це входження від питань історичної суперечки чи прикриваючись «економічним інтересом Польщі». Та вже перед другим туром, коли почалась боротьба кандидатів за голоси електорату, який у першому турі голосував за радикала Славоміра Менцена, Навроцький підтримав Менцена у тому, щоб не допустити входження України в НАТО. Тим самим кандидат від «ПіС» заперечив попередній курс цієї партії на міжнародній арені у підтримці України в її прагненні стати членом Північноатлантичного альянсу. Щобільше, заперечення проти вступу України в НАТО цілком прямо відповідає інтересам та прагненню росії, яка постійно і всюди про це говорить. Тож, де-факто, свідомо чи несвідомо, Навроцький у цьому питанні зіграв на користь росії, яка також становить загрозу і для безпеки Польщі.

У своїй передвиборчій риториці Кароль Навроцький часто говорив про допомогу, яку Польща надала Україні. В його очікуваннях Польща повинна мати пріоритет в економічній площині: польські фірми мають бути першими серед всіх інших країн, хто отримає право до відбудови повоєнної країни після війни. Також з передвиборчої кампанії можна зрозуміти, що Навроцький незадоволений тісною співпрацею України з Німеччиною і вбачає у цьому загрозу для Польщі. Не підтримує Навроцький і ідеї будувати спільну оборонну політику Європи, враховуючи нестабільність союзу з США. Для новообраного польського президента лиш США, зокрема й сам президент Дональд Трамп, є надійним союзником, який здатен захистити Польщу перед російською загрозою. Така безапеляційна віра у надійність союзу із США може зашкодити не лише Україні, але й самій Польщі. Адже останні політичні вчинки Трампа та його команди показують напрямок, який обирає офіційний Вашингтон – зближення з росією та пом'якшення санкцій щодо неї. Така політика збільшує ризики для безпеки Європи загалом, і Польщі зокрема.

Польські медіа активно обговорювали слова Навроцького з одного з його передвиборчих спотів: «У чергах до лікарів та поліклінік громадяни Польщі повинні мати пріоритет. У школах та дитячих садках – польські діти. Ми повинні запровадити заборону доплат до українських та інших пенсій, а соціальні виплати будуть перш за все для поляків». Такими заявами Кароль Навроцький використовував антиукраїнські настрої у польському суспільстві та зміцнював свої позиції в середовищі націоналістично налаштованого електорату. Більше того, саме такими заявами Навроцький також і підтримує неправдивий наратив, який говорить про шкоду для польського суспільства від перебування українців у Польщі. Наратив, який поширюють польські радикальні середовища, а також і проросійські. Зрештою, твердження «що українці у чергах до лікарів мають пріоритет над поляками» запустив ще радикал Менцен, а Навроцький лиш розширив його на свою користь.

Перші інтерв'ю, які почав давати Навроцький вже як президент-елект, також не додають оптимізму щодо його стосунків з Україною. У них він підтверджує свій спротив проти входження України в НАТО та заявляє про неможливість на даному етапі України стати членом ЄС. Окрім цього, Навроцький відверто захоплюється тими світовими політиками, які далекі від дружнього підходу у відносинах з Україною, а навіть прямо виступають вороже, наприклад такі, як Віктор Орбан чи Дональд Трамп. Тож підстав для оптимізму на покращення польсько-українських відносин з обранням консерватора Кароля Навроцького дуже мало. А якщо взяти до уваги факт, що з обранням Навроцького у самій польській політиці і надалі будуть самі протиріччя через «змагання» консерваторів з ліберальним урядом, то цього оптимізму стає ще менше. ●

eprasa.pl ba3f9731a3

АНАЛІТИКА

Григорій СПОДАРИК

Що насправді дають українські біженці польській економіці?

У польському публічному просторі давно посилюється антиукраїнська риторика. Політики крайніх правих, та й частина кандидатів останніх президентських виборів разом з переможцем Каролем Навроцьким, часто вдавалися до мови недовіри, страху й звинувачень на адресу українських біженців. Лунали закиди щодо нібито «привілейованого» становища українців, витіснення поляків з ринку праці, зловживання соціальними виплатами й навіть загрози національній ідентичності. У соціальних мережах цю тенденцію посилювала та посилює дезінформація, яку часто поширюють акаунти, пов'язані з російським впливом.

Однак, попри зростання антиукраїнської риторики в польському публічному просторі, переконливі економічні дані показують зовсім іншу картину присутності українських біженців у Польщі. Згідно з останнім звітом, підготованим Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців (UNHCR) у співпраці з консалтинговою компанією «Deloitte», лише у 2024 році біженці з України збільшили ВВП Польщі приблизно на 98,7 мільярда злотих, що становить 2,7%. Це результат не лише їхньої професійної активності, а й зростання продуктивності та заповнення кадрового дефіциту в ключових секторах економіки. Рівень зайнятості серед українських біженців постійно зростає, особливо в регіонах, куди їх прибуло найбільше. Прогнози на майбутнє також є обнадійливими. Згідно з аналізом, якщо нинішні темпи інтеграції збережуться, а перешкоди, як невизнані дипломи чи мовний бар'єр, поступово долатимуться, то до 2030 року внесок українських біженців може зрости до понад 116 мільярдів злотих на рік, що відповідатиме приблизно 3,2% ВВП. Ці цифри чітко показують: біженці не є тягарем для польської економіки – навпаки, вони стають її реальною й вимірюваною підтримкою.

Рівень зайнятості серед українців досяг 69%, що наближає їх до поляків, серед яких цей показник становить 75%. Упродовж останнього року він зріс на 8 відсоткових пунктів, а середня заробітна плата збільшилась з 3100 до 4000 злотих. Це демонструє не лише швидку економічну адаптацію, а й реальне підвищення життєвого рівня.

Попри початкові побоювання, біженці не спричинили витіснення поляків з ринку праці. Помітна протилежна ситуація – у повітах, де рівень працевлаштування біженців зріс на 1 пункт, рівень зайнятості поляків став більшим на 0,5 пункту, а безробіття знизилося на 0,3 пункту. Також немає доказів зниження заробітної плати – в багатьох регіонах зростання працевлаштування українців супроводжувалося зростанням доходів. Це підтверджує загальні економічні спостереження, згідно з якими нові працівники стимулюють розвиток, дозволяючи місцевим мешканцям переходити на більш кваліфіковані та краще оплачувані посади. Інтеграція біженців на ринку праці виявилася джерелом появи нових спеціалізацій та підвищення продуктивності в польській економіці. Завдяки цьому підприємства стали ефективніше використовувати людські ресурси. Українці зробили внесок не лише на ринку праці як працівники, а й споживачі та підприємці.

Проте шлях до повної інтеграції ще не завершено. Лише 3,6% українських біженців працюють у регульованих професіях, у порівнянні з 10,6% поляків. Багато бар'єрів пов'язані не з кваліфікацією, а з вимогами громадянства, зокрема в освіті, медицині та службах порятунку. Лише 18% біженців вільно володіють польською мовою, хоча знання мови з часом зростатиме. Також значна частина українців з вищою освітою працює нижче свого кваліфікаційного рівня. Попри те, що 40% з них мають диплом, тільки 12% обіймають посади фахівців, техніків чи менеджерів у порівнянні з 37% поляків. Це означає, що освітній потенціал використовується не повною мірою. Освітня премія серед українців становить лише 22%, тоді як серед поляків – 84%. Підвищення ефективності інтеграції могло б принести додатково щонайменше 6 мільярдів злотих щорічного ВВП і понад 2,5 мільярда надходжень до бюджету. Щоб досягти цього, необхідно спростити систему ліцензування професій, посилити доступ до курсів польської мови та цілеспрямовано підтримувати певні групи, особливо жінок і людей без професійного досвіду.

Інтеграція на ринку праці впливає не лише на економіку, але й на рішення про повернення. Люди, які мають стабільну роботу, на 12 процентних пунктів менш схильні планувати повернення в Україну. Проте доступ до соціальних послуг, як охорона здоров'я чи освіта, підвищує почуття безпеки й відповідно можливість планувати повернення. Найменш схильні повернутися – особи з інвалідністю, люди похилого віку та сім'ї з дітьми, що пояснюється ситуацією в Україні та прагненням до стабільності.

Отже, якщо Польща ефективніше використає потенціал прибулих з-за кордону, зокрема українських мігрантів та біженців, то виграє вся економіка в коротко- й довгостроковій перспективі. Але це не єдиний шлях, бо держава може також піти туди, куди дуже активно провадять її Брауни, Менцени і… російська пропаганда. ●

eprasa.pl ba3f9731a3

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

Пам'яті українських воїнів, що спочили на Пикулицькому цвинтарі

15 червня відбулась урочиста панахида на Українському військовому кладовищі воїнів Української Народної Республіки в Перемишлі, відомому як Пикулицький цвинтар. Цьогоріч минуло 35 років, відколи відновлено довоєнну традицію процесій до цього місця.

Молитву на цвинтарі очолив митрополит перемисько-варшавський УГКЦ Євген Попович разом з єпископом-сеньйором Петром Криком.

– Пикулицька могила, біля якої ми стоїмо зараз, – одна з багатьох, де спочивають ті, хто віддав своє життя за волю України. На жаль, сьогодні подібних могил по всій українській землі – чимало, – говорив архиєпископ Євген Попович. Він зазначив, що кожен повинен докласти зараз зусиль, щоб ніхто не загрожував існуванню України. – Я вірю, що прийде день, коли наш похід на Пикулицьку могилу буде святом радості й миру, що разом з нашими сусідами поляками та іншими народами будемо святкувати перемогу над світовим злом.

Після панахиди та покладання до могили квітів від офіційних делегатів, виступив представник Генерального консульства України в Любліні – консул Василь Йордан. Дипломат зачитав лист-вітання від посла України в Польщі Василя Боднара.

«Вшанування пам'яті воїнів Армії УНР та героїв сучасної російсько-української війни – це не лише жест глибокої пошани, але й нагадування нам усім про силу духу, мужність і самопожертву тих, хто став на захист рідної землі від російської навали. Їхня боротьба – це сторінка нашої спільної історії, яка продовжується і сьогодні», – звучали слова посла, котрий подякував організаторам і учасникам події за підтримку України та збереження традиції відзначень на цвинтарі в Пикуличах.

Під час урочистості виступали теж Соломія Риботицька – депутатка Львівської обласної ради, Олександр Волошинський – заступник голови Об'єднання «Закерзоння». Голос взяв й Ігор Горків, голова Перемиського відділу ОУП.

– Просимо про підтримку так, щоб ми могли бути й щоб ЗСУ могли бути. Бо кожна пожертва наближає перемогу і береже життя тих, хто нас захищає, – сказав діяч Об'єднання.

Він подякував українцям й особливо полякам, які прийшли на цвинтар.

– Якщо ми разом не поважатимемо наше спільне минуле, успіхів та досягнень, у нас не буде майбутнього. А якщо у нас його не буде, це означатиме лише те, що буде російське майбутнє. А ми цього тут не хочемо, – сказав Ігор Горків, який також закликав до боротьби з російською дезінформацією. – Це також важливий спільний фронт.

Як було зазначено, 35 років тому відновлено довоєнну традицію процесій, що прямують центральними вулицями Перемишля до цвинтаря. Посвячення могил на відновленому кладовищі вояків Української Галицької армії та УНР відбулося 10 червня 1990 року. З 1994-го – це Український військовий цвинтар.

Протягом останніх років, з огляду на коронавірус та через початок повномасштабної війни у 2022 році, відзначення відбувалися без урочистої багатолюдної ходи за участі військового оркестру та делегацій з України. Натомість цьогоріч процесію вів Військовий оркестр 184-го Навчального центру ЗСУ, який днем раніше виступав на благодійному концерті в Народному домі.

На самому цвинтарі теж прозвучали пісні у виконанні дитячого гурту «Краєчка» та чоловічого октету.

Насамкінець додамо, що у ніч з 15 на 16 червня невідомі пошкодили держак та забрали український прапор, який висів над входом до Народного дому. У будинку НД зараз міститься Почесне консульство України у Перемишлі. Поліція розслідує цю справу.

***

Головним організатором урочистостей на Пикулицькому цвинтарі виступила греко-католицька парафія святого Івана Хрестителя у співпраці з відділом ОУП у Перемишлі. ●

eprasa.pl ba3f9731a3

Анна ВІННИЦЬКА
Фото авторки статті

У Білому Борі подякували сестрі Меланії за 30-літню катехитичну працю

«Нагороджується єпископською грамотою високопреподобна сестра Меланія Кузьо, служебниця НДМ, за 30-літню катехитичну працю у парафіях у Білому Борі та Мєндзибожу, релігійне виховання багатьох поколінь молодих дівчат та хлопців, дбання про красу Божого храму, заангажованість в організацію фестивалів української сакральної творчості, за багатолітню допомогу в проведенні білобірських празників і паломництв до ікони Богородиці Матері Скитальців. З побажаннями обітних Божих ласк, опіки Пресвятої Богородиці, здоров'я та душевної сили на многії й благії літа. З молитвою та архиєрейським благословенням владика Володимир Роман Ющак, єпископ вроцлавсько-кошалінський». Цією відзнакою нагороджено сестру Меланію на прохання отця Маріуша Дмитерка, пароха греко-католицької парафії Білого Бору, Мєндзибожа та Бєліци.

Після тридцяти років виховної роботи в Білому Борі та Мєндзибожу сестра Меланія переїжджає жити до Ґданська, де надалі служитиме своїм великим досвідом роботи з дітьми та молоддю при місцевій греко-католицькій парафії. Однак насамперед матиме час перепочити після років праці. Ті, хто мав честь знати та працювати із сестрою Меланією, передусім згадують її велику відданість Церкві та українському народові, велике серце, неймовірну доброту та щиру усмішку.

– Переді мною стоїть важке завдання висловити від імені нашої парафії та громади слова подяки за ваше служіння нашій церкві. Ви завжди робили такі гарні букети квітів чи то до Божого гробу, чи на наш празник, що хотілося б дібрати такі ж гарні слова, щоб подякувати за ваш труд. Тому думаю, що сьогодні від нас повинні пролунати слова «дякуємо», «перепрошуємо» та «просимо». Дякуємо вам за тридцять років служіння тут, у Білому Борі, але теж за ваше монаше служіння нашій Церкві, народові та загалом людям. Ваша щира усмішка, відкрите серце та радісні очі, попри втому, труднощі та клопоти, для кожного з нас були як душевна насолода. Катехизація дітей у школі та підготовка юних артистів на сакральні фестивалі – це все велика виховна робота, яка після років приносить плід, оскільки ми стаємо більш дозрілими християнами, краще розуміємо любов та більш відчуваємо присутність Господа Бога у нашому житті. А перепрошуємо за всі недоліки нашої громади та особисті кожного з нас, хоча від вас ніколи не відчувалось сумніву й ви завжди обдаровували нас щирою усмішкою та прекрасним словом. Натомість просимо вас про дальші молитви за нашу громаду, Церкву, народ та Україну, яка страждає. Ми теж будемо дякувати Богові за час, який ви провели разом з нами у Білому Борі та ваше служіння, – говорив від імені парафії та громади Володимир Філь. Від слів подяки на очах з'явилися сльози не в одного дорослого й дитини, які завжди горнулися до сестри Меланії.

eprasa.pl ba3f9731a3

До Кошаліна сестри служебниці Непорочної Діви Марії приїхали у січні 1974 року – тоді було холодно, а хата на вул. Звицєнства 299, сьогодні відома багатьом українцям Польщі, потребувала капітального ремонту. Спочатку сестри займали всього половину приміщення. З перших днів взялися за його облаштування, бо вже навесні розпочинали катехизацію. Одразу вдалося переробити одну кімнату на каплицю, бо для сестер було дуже важливим, аби мати молитовницю, де кожного дня відправляли утреню й вечірню. У каплиці теж зберігаються мощі блаженної Йосафати.

Сестра Меланія Кузьо була однією з перших сестер, яка разом із сестрами Дам'яною Чепіль та Тересою Лукович приїхала до Кошаліна 4 січня 1974 року. Саме тоді спільнота сестер служебниць НДМ заснувала тут свій дім. Початок місії був нелегким і вимагав від сестер глибокої віри та відданості. Сестри служебниці навчали катехизі дітей та молодь у багатьох парафіях Помор'я, відкривали двері свого монастирського дому для хворих і людей в потребі. Сестри також працювали в ризницях, дбали про гарне оснащення храмів. Загалом з дітьми сестра Меланія пропрацювала понад п'ятдесят років, з них тридцять – у Білому Борі.

– Сестра, маючи всього 16 років, покинула рідну хату і як служебниця НДМ пішла та служила згідно із задумом засновників, тобто найбільш потребуючим, через катехитичну діяльність, службу Божому людові чи при Божому храмові. Вона присвятила себе монашому життю, у якому прожила 55 років. Тому сьогодні дякуємо Богові за дар вашого життя, дар вашого покликання і монашого служіння та невтомної катехитичної праці. Можливо, зараз у вашому серці є переживання та сумніви, але напевно теж сповнення і усвідомлення добре виконаного діла. У Ґданську, там, де підете до нових обов'язків, але теж щоб відпочити, у своїх молитвах не забувайте про нас. Ми вас завжди запрошуємо і тут чекаємо, бо ви будете у наших серцях. Тому дякуємо за все добро, – казав отець Маріуш Дмитерко.

– Насамперед хочу щиро подякувати Богові за ці тридцять років, які були часом благодарення, вдячності, радості, але й болю. Бо коли я сюди приїхала тридцять років тому, то незалежна Україна розцвітала, а ми з нею раділи. Зараз Україна страждає, а ми разом з нею. Гине цвіт нашого народу. Тому пам'ятайте у своїх молитвах про Україну, – говорила зворушена сестра Меланія. Вона дякувала владиці Володимиру за присвоєння грамоти, отцю Маріушеві за спільні роки праці та всім парафіянам за подаровану теплоту серця. Перелік тих, кому сестра Меланія вдячна, – довгий, так само як довгі були тридцять років, протягом яких вона навчала катехизі дітей та молодь у білобірській школі та Мєндзибожу. Вона висловила слова подяки духовенству, вчителям, учням, представникам ОУП.

– Про всіх вас буду пам'ятати в щоденних молитвах. Я відходжу, але не прощаюся. Переїжджаю жити до Ґданська, але ікона Матері Скитальців завжди буде мене кликати до Білого Бору, й хочу далі з діточками сипати квіти під час білобірських празників. Тридцять років не дасться викинути з серця, – наголосила сестра Меланія. А ті, хто мав честь познайомитися із сестрою, так само будуть пам'ятати її безмежну доброту та глибоку віру. ●

eprasa.pl ba3f9731a3

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

Представник громади отримав Премію ім. Леся Танюка

«Ми ще не закінчили праці. Ще є українські поховання у Польщі, які потрібно відновити та зберегти – фізично і віртуально», – говорить лідер Громадської ініціативи з догляду за могилами воїнів УНР у Варшаві та перший голова Об'єднання українців у Польщі Юрій Рейт. Нещодавно він став лауреатом української Премії ім. Леся Танюка «За збереження історичної пам'яті».

Юрій Рейт під час ремонтних робіт на Православному кладовищі на варшавській Волі

Українець з Варшави є одним із цьогорічних лауреатів премії, яку вручають щорічно, починаючи від 2018 року, за внесок у збереження та популяризацію української історії, не спотвореної російськими імперськими міфами. Оголошення прізвищ цьогорічних переможців відбулось 5 червня у Києві.

«За багаторічну громадську діяльність на користь перетворення місць спочинку полеглих українських героїв на місця пам'яті живих, невпинні зусилля задля відновлення меморіалів вояків Української Народної Республіки у містах Варшава, Ланьцут, Каліш, а також „політичну активізацію української колонії в Польщі"», – йдеться в обґрунтуванні журі про вручення нагороди для Юрія Рейта.

Як пояснив один з членів журі – український історик Олександр Зінченко, остання фраза в обґрунтуванні була взята із документів КДБ. «Нам здавалося правильним нагородити за те, за що раніше переслідували, – за силу пам'яті!» – написав Олександр Зінченко на своїй фейсбук-сторінці.

– Я подвійно здивований. Насамперед за нагороду. По-друге, це знайшов один із членів журі – звіт КДБ, де з'явилося моє прізвище. Це лише показує, що, тільки-но заіснувало Об'єднання українців у Польщі, зразу нами цікавилися, – зауважує колишній голова ОУП.

Українець зазначає, що Премія ім. Леся Танюка, якою його нагородили, – це подяка не лише для нього. Водночас лауреат наголошує, що, хоча на кількох цвинтарях вже проведено реконструкцію та ремонт могил, робота на цьому не закінчується.

– Насправді є й інші місця, де могили слід відремонтувати. Наприклад, у місті Кельце, також у Ченстохові, де є 12 могил військових УНР, – перераховує Юрій Рейт та додає. – На цих могилах, а також на багатьох інших мали б з'явитися імена похованих у них козаків. Тож цей процес реконструкції місць поховань та вшанування пам'яті має продовжуватися. І ця робота – на роки.

Це стосується також роботи над проєктом Українського історичного товариства у Польщі «Живі у нашій пам'яті – віртуальний український некрополь у Польщі» (**ukrainskanekropolia.org**). Ідеться про електронний реєстр цвинтарів і поховань визначних українців, могили яких розташовані на території Польщі. Нагадаємо, що проєкт охоплює список не лише місць поховань представників української інтелігенції в Польщі міжвоєнного періоду, а також цвинтарів вояків УНР. Водночас там є детальна інформація про українські поховання у Польщі за період 1939-1947 років та після акції «Вісла» 1947 року.

– Тож буде більше імен та прізвищ, які будуть внесені у віртуальний проєкт «Живі в наших спогадах». Портал – по суті місце для збору документації. Це залишиться для майбутніх поколінь, – наголошує лауреат премії, який закликає до фінансової підтримки проєкту.

Після нагородження Юрій Рейт у пості на своїй фейсбук-сторінці подякував усім, хто долучився до реалізації проєктів з упорядкування місць поховань воїнів армії УНР у 2018-2024 роках у містах Ланьцут, Ряшів, Люблін, Александрів-Куявський, Варшава, Каліш-Щипйорно. Окремо згадав покійного кандидата історичних наук Олександра Колянчука.

На прохання Юрія Рейта друкуємо весь список з його допису на фейсбуці: Боґуміла Бердиховська (Варшава), Стефан Боднар (Перемишль), професор Роман Дрозд (Слупськ), Ігор Горків (Перемишль), кс. доктор Пшемислав Качковський (Каліш), доктор Григорій Купріянович та дружина Марія (Люблін), Дорота Квінта (Варшава), доктор Міхал Лащковський (Варшава), Пйотр Міхалевич (Варшава), доктор Лукаш Мєшковський (Варшава), о. професор Ярослав Москалик (Познань), доктор Маріуш Сава (Люблін), професор Януш Смаза (Варшава), Катерина Сень (Варшава), Петро Тима (Варшава), Анна Возняк (Каліш), професор Роман Висоцький (Варшава), редактор Павло Лоза (Перемишль).

***

Фінансові пожертви на підтримку проєкту («Живі у нашій пам'яті – віртуальний український некрополь у Польщі») можна надсилати на банківський рахунок Українського історичного товариства у Польщі, вказавши – «Na działalność statutową – żywi w naszej pamięci».

Nr konta: 36 1440 1387 0000 0000 1310 6525
Для внесків з-за кордону:
BIC (SWIFT): BPKOPLPW
IBAN: PL 36 1440 1387 0000 0000 1310 6525
Bank name: PKO Bank Polski SA
Bank address:
PKO Bank Polski S.A., 02-515 Warszawa, ul. Puławska 15

eprasa.pl ba3f9731a3

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

Роман Гавран «приїхав» зі Стусом над Сян

У школі імені Маркіяна Шашкевича у Перемишлі 3 червня відбувся концерт барда з Лігниці – Романа Гаврана. Він заспівав композиції на вірші українського поета Василя Стуса. Це було невипадково, адже лігничанин хоче випустити музичний альбом на тексти поета.

«Романа Гаврана називають українським Яцеком Качмарським. Качмарського вважали бардом „Солідарності". А ми називаємо Романа Гаврана нашим українським бардом у Польщі». Так на початку зустрічі учителька школи Ірина Спольска-Мокляк представила учням гостя.

Сам бард дуже скромно описав молоді «шашкевичівки» свою історію:

– Моя пригода зі співаною поезією почалася ще в студентські роки.

Роман Гавран був одним із перших в українському середовищі Польщі, хто обрав музичний жанр, де пісні створено на основі поетичних текстів, до яких додатково роблять музичне аранжування.

Як можна було почути під час зустрічі в перемиській школі, на Романа Гаврана значно вплинув Ярослав Полянський, котрий, серед інших, був диригентом хору «Тисячоліття». Бард їздив з ними на гастролі в Америку.

Перші концерти Романа Гаврана відбулися на Ярмарку української молоді в Ґданську, пізніше – на Фестивалях української культури та «Лемківській ватрі» в Ждині. Варто додати, що бард у співаній формі наблизив поезію Тараса Шевченка, Миколи Вороного та Василя Симоненка до слухачів не лише в Польщі, але також у Канаді, вищезгаданих США та в Україні, де брав участь у луцькому фестивалі «Оберіг».

Зараз співана поезія – вже не така популярна, як у 1980-х, коли Роман Гавран розпочав свою сценічну кар'єру. Останніми роками він дає концерти епізодично. Співака можна було почути, наприклад, під час «Ватри» в Ждині.

Тепер, як було зазначено, він хоче повернутися з альбомом на слова поезій Василя Стуса. Вибір текстів – невипадковий. У вересні цього року виповнюється 40 років з дня смерті Стуса, якого вважають найвидатнішим українським поетом другої половини XX століття.

Під час зустрічі в школі учні не лише слухали пісні на слова Василя Стуса, а й мали можливість поділитися своїми знаннями про нього. Наприкінці директорка «шашкевичівки» Йоанна Баран подякувала гостю за концерт та приїзд до школи. Своєю чергою Петро Піпка, попередній директор, згадав часи, коли разом із паном Романом вони збиралися на щорічні виїзди української молоді, зокрема у Бескидах та на Лемківщині, – рейди «Карпати».

– Не всі з нашого покоління мали можливість навчатися в українських школах у Польщі, як ви сьогодні. Таким місцем зустрічі української молоді та студентства були саме рейди «Карпати». Пан Роман був одним з учасників, які їздили туди щороку, – розповідав колишній директор «шашкевичівки».

На завершення подяку та подарунки Роману Гаврану вручили організаторки концерту, членкині Українського вчительського товариства у Польщі (УВТ) Уляна Боднар, Марія Стець та Ірина Спольська-Мокляк.

Додамо, що за кілька днів до події у школі УВТ організувало концерт Романа Гаврана в греко-католицькому соборі святого Івана Хрестителя у Перемишлі. ●

Організаторки – Українське вчительське товариство та Роман Гавран

Йоанна Баран та Роман Гавран

eprasa.pl ba3f9731a3

Юлія КАМІНСЬКА
Фото з Вікіпедії

Музика, створена серцем і природою

Музична спадщина нашого народу надзвичайно різноманітна й барвиста. Серед композиторів, які заклали фундамент української музики, наділили її душею, характером, емоціями, широко відомі імена Миколи Лисенка, Василя Барвінського, Якова Степового, Івана Карабиця, Станіслава Людкевича. Але є й такі музиканти, чиї імена невиправдано забуті, тож їхня біографія потребує глибшого ознайомлення. Твори цього композитора виконують і досі, вони живуть у серцях кожного українця, настільки рідні і зрозумілі, що люди сприймають їх як народні: «Повій, вітре, на Вкраїну», «Думка-шумка», «Віють вітри», «Реве та стогне Дніпр широкий», «Стоїть гора високая». Відданість справі, з якою створював такі «музичні візерунки» Владислав Заремба, варта уваги, поваги та шани.

Владислав Заремба

Дитинство і юність майбутнього композитора пройшли на Поділлі, де він змалечку увібрав у себе мальовничу красу української природи, що надихала на перші музичні здобутки, слухав українські та польські народні пісні, сповнені щирості та неповторного колориту. Народився Владислав Заремба 15 (27) червня 1833 року у шляхетській родині у містечку Дунаївці на Хмельниччині.

Натхненний природою і талановитими педагогами

Коли Владиславу виповнилося 13 років, родина переїхала до сусіднього Кам'янця-Подільського. Батьки були великими шанувальниками музики, вони прагнули прищепити сину любов до музики і дати йому музичну освіту. Ази музичної майстерності Владислав опановував у відомих на той час музикантів-педагогів братів Антона та Йосипа Коціпінських у Кам'янці-Подільському. Антон Коціпінський їздив селами та збирав подільський пісенний фольклор, займався обробкою мелодій для голосу та фортепіано. Він відкрив у Києві на Хрещатику друкарню та музичний магазин, які стали осередком музичного життя. У власному будинку Коціпінський щонеділі влаштовував домашні концерти з виконанням українських і польських пісень, що користувалися успіхом у студентства. Русифікація України зачепила і цього музиканта: Коціпінського було вислано з Поділля за знайдені в нього заборонені царською цензурою твори польських та українських поетів Томаша Падури, Юліуша Словацького, Юзефа Крашевського. У 22 роки Владислав почав працювати органістом у місцевому костелі. Під впливом талановитих педагогів формувалася не лише музична майстерність майбутнього композитора, а також його життєвий світогляд, громадянські переконання, культурні цінності. Після закінчення навчання Заремба провадив приватну педагогічну практику, займаючись музикою та виховуючи дітей із заможних польських родин.

Розквіт музично-педагогічної діяльності

У березні 1856 року Владислав Заремба оселився у Житомирі, куди переїхав за не до кінця з'ясованих обставин. Краєзнавці Хмельниччини характеризують цей період біографії композитора, базуючись лише на припущеннях: «Білі плями у біографії заважають уточнити, через що за ним тоді було встановлено поліцейський нагляд». Імовірно, Владислав зазнав переслідувань від поліції через близькість до польських націоналістичних кіл. Можливо, це і стало причиною переїзду молодого музиканта. Однак, попри такі розмиті факти, саме у Житомирі його музично-педагогічна діяльність набуває активності й розквіту, його ім'я стає впізнаваним і популярним. Він дає уроки гри на фортепіано та виступає із сольними концертами як акомпаніатор. Музикант був палким прихильником поезії Шевченка, тож у творчій спадщині Заремби понад 30 вокальних творів на слова Кобзаря. Серед них – «Якби мені, мамо, намисто», «Калина», «Утоптала стежку», «На вулиці невесело», «Якби мені черевики», «Така її доля». Також написав музику до п'єси Тараса Шевченка «Назар Стодоля». Автор фортепіанного аранжування «Така її доля», «Нащо мені чорні очі», «Думи мої, думи мої». Владислав Заремба став засновником нового жанру у фортепіанній музиці – фортепіанна фантазія на тему української народної пісні. До речі, одна з пісень, яку давно вважали народною, все ж мала авторів. Пісня «Дивлюсь я на небо» (автор слів – Михайло Петренко, авторка музики – Людмила Александрова) стала піснею-романсом і першим українським хітом, завдяки вдалому аранжуванню Владислава Заремби. Це універсальна пісня, бо може виконуватись абсолютно різними голосами, тож у різні часи її обов'язково включали до свого репертуару такі відомі співаки, як Борис Гмиря,

eprasa.pl ba3f9731a3

Анатолій Солов'яненко, Дмитро Гнатюк, Іван Козловський, Олександр Пономарьов. Перекладено цю пісню багатьма мовами світу. Владислав Заремба підніс українську пісню на досі не освоєні висоти.

У Житомирі склалося і подружнє життя Владислава Заремби: тут він одружився, 11 червня 1861 року в сім'ї народився син Сигизмунд (Зигмунд), який згодом став також знаним і шанованим композитором. А батько був його першим вчителем.

Київський період композитора

1862 року родина переїжджає до Києва, оскільки Владислава Зарембу запрошують на викладацьку роботу до Київського інституту шляхетних дівчат. Київський період – продуктивний, наповнений музичними виступами, концертами, зустрічами. Це час безумовного успіху та аплодисментів. У домі композитора часто збиралися шанувальники музичного мистецтва, влаштовували музичні вечори, на яких виконували кращі твори українських і європейських композиторів. Заремба виносив на огляд публіки свої п'єси, романси, думки, власні обробки українських народних пісень. 18 музичних творів Заремби об'єднано у збірку «Українські мелодії», 15 вокальних творів увійшло до збірки «Музика до Кобзаря». Вони поєднали в собі основи фольклору, українських традицій з українською поезією, мелодикою та емоційністю, що характерно для епохи Романтизму. Саме завдяки його надзвичайному викладацькому таланту та особливому підходу до вивчення музики, світ отримав таких відомих музикантів як Микола Лисенко та Сигизмунд Заремба.

Наприкінці XIX століття набуває популярності музична освіта, що сприяло відкриттю державних і приватних музичних шкіл, де обдаровані діти розвивали свої здібності. Чималих зусиль Владислав Заремба доклав і до розвитку освітньої музичної літератури, зокрема створив педагогічні дитячі збірки «Пісенник для наших діток» (Śpiewnik dla naszych dziatek), «Маленький Падеревський» («Mały Paderewski»). Оскільки у період русифікації Україна не мала національної системи освіти, виховання у дітей релігійності, поваги до народних традицій та сімейних цінностей переходило у площину приватну. І насамперед це стосувалося музичної освіти як основи гармонійного розвитку особистості. Тому створення таких педагогічних збірників було сміливим і прогресивним кроком композитора. Збірник «Пісенник для наших діток» з авторською присвятою «Моїм онукам» складався з 33 пісень і був орієнтований на традиції виховання дітей у польських сім'ях, де акцентувалося на національних та релігійних цінностях. Збірник «Маленький Падеревський» містить 53 музичні твори: фортепіанні обробки польських історичних та побутових пісень, а також фортепіанні перекладення уривків з опер відомих польських композиторів. Згодом ці збірники стали використовувати під час уроків у музичних школах.

Серед понад 200 віднайдених в архівах творів Заремби є чимало композицій на слова польських поетів. Це романси, вальси, мазурки, що вирізняються особливою прозорою ліричністю, романтизмом, багатством музичної мови. Творчий шлях композитора був спрямований на створення професійної композиторської та виконавської школи у контексті українсько-польських культурних традицій XIX століття. Тож поєднання основ польської та української композиторської школи зі світоглядними позиціями – важливе і цінне завдання національного характеру, яке виконував Заремба.

Нині ім'я самобутнього, закоханого у музику композитора носить фаховий музичний коледж у Хмельницькому, а в рідних Дунаївцях встановлено погруддя музиканту. Один із провулків Києва також тепер носить ім'я Владислава Заремби.

11 (24) жовтня 1902 року не стало Владислава Івановича Заремби. Поховано його на Байковому цвинтарі у Києві. Того дня хвилі сивого Дніпра співали тужливу прощальну пісню за українським музичним генієм. Мабуть, відлунювала вона гірким сумом і в Дунаївцях... ●

ОГОЛОШЕННЯ

Інформація для вчителів (і не тільки)

Увага! Готуємо 6-й номер освітнього журналу **#osvita.pl 2025** – просимо надсилати на адресу: **prosvita@o2.pl** матеріали: інформацію про вашу працю, школи, міжшкільні групи навчання української мови, світлини тощо. Дякуємо!

Марко Сирник

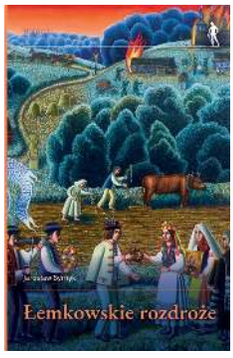

Рекомендуємо придбати книгу професора історії та працівника Інституту етнології та культурної антропології Вроцлавського університету Ярослава Сирника – «Лемківські перехрестя».

У своїй книзі професор взявся за кілька ключових дослідницьких завдань, як-от аналіз впливу подій 40-х років минулого століття на настрої лемків, їхню участь у різних формуваннях і подальшу міфологізацію цих подій.

Історик також розглядає, як цей досвід зараз використовують для створення образу, серед іншого, ідентичності нащадків переселенців з Лемківщини.

Ви можете замовити її у видавництві:

Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Pl. Uniwersytecki 15, 50-137 Wrocław

Та інтернет-книгарні: **тел. 71 375 2809, 518 355 632**

eprasa.pl ba3f9731a3

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

Словянын все намалює щасливого и вільного чловека

Велисарый славетний вожд візантийского войска на мозаіці з базилікы Сан-Вітале в Равенні (посвяченой 17 мая 548 р.) стоіт по правиці Юстиняна I. Фото з Вікіпедії

Словяне сут єдном великом родином, давно тому розросненом та до гнеска жыючом в серці Европы. Найдовше были вільныма людми, не творили держав так скоро як Грекы и Римляне, адже Англикы, Франкове и Ґерманці тіж іх спередили. Словяне найдолше жыли по-старому. Были хробрыма воінами, але на нич ся ім тото здало, бо цілий час жыли в малых оселях и што важнішше – окремых, зато не лем володарі сусідных держав обдерали іх з воли и чести. Словян в полон брано так часто и наґмінні, же аджи в мовах нибы то барже освіченых европейскых народів іх назва Славус остала одчловечена. Народы, маючы ся за барже цивілізуваны, вшыткых невільників почали называти меном Словян, бо медже рабами было іх найбільше. В Німців раб то скльаве (*der Sklave*), в Італійців скіаво (*schiavo*), а в Французів іскльав (*esclave*), сесе слівце переняли аджи Англикы и до гнеска іхній раб то слейв (*the slave*). Сес словянскый раб заліз аджи в мову Португалців и Іспанців, в першых невільник то шкраву (*escravo*), а в другых есклаво (*esclavo*). Кєд розходит ся о чловека не маючого вільной воли, то серед Словянами великой ріжници тіж не было, в Булгарів, Сербів и Македонців невільник то роб, так само як и в Босьняків, лем они записуют го латинком (*rob*). В Словенців раб то служенй (*suženj*), а Словакы мают ортока (otrok), та мы тіж маме такє слівце. Сами себе назвали сме Словянами за ради того, же кєд зо собом радили сме, мож зрозуміти было слово в слово. Знаменне єст тото, же дайме на то Поляків Русине звали Ляхами або Мазурами, бо найближе нас мешкали, сами себе так называли. Представників вшыткых ґерманскых племен якы бы не были (Сасів, Швабів, Баварців…), з котрыма Словяне сусідували, вшыткы сме іх называли Німцями, бо в бесіді з нима не розуміли сме ни словечка. Германців Французы зовут Алеманами (*Allemand*), бо якраз сумежували з такым ґерманскым племеном, котрого представникы себе звали Аламанами. Для вшыткых Словян вшыткы Германці то Неміці, з представниками каждого ґерманского племіня бесіда была гірша як з німым Словянином. Названо іх Німцями, бо хоц дуже бесідували, то іхня мова была незрозуміла ани на йоту. З німым Словянином мож было ся добесідувати, кєд не был глухый, розуміл праві вшытко, што ся до нього радило, без ріжниці кым бы не был.

Голова, рука, нога и бріх

Малы діти вшыкых словянскых народів мож было бы стаборувати в єднім місци и кєд казати ім нарисувати чловека, вшыткы зрозуміют и накресьлят голову, бріх, рукы и ногы. Так зроблят и діти іншых народів, але ім треба в іхніх мовах пояснити, бо не зрозуміют ся, кєд почнут описувати, што нарисували або што видят в працях своіх ровесників. Зо словянскыма дітми єст інакше, мы маме голову, Чехы и Словакы *hlavu*, а Словенці, Хорваты и Босьнякы – *glavu*. Македонці, Сербы и Болгаре мают главу, лем кирилицьом єй записуют (ту іхня буква «г» звучыт як наша «ґ»).

З бріхом єст юж складнішше, Чехы мают бжіхо (*břicho*), Словакы брухо (*brucho*), а Хорваты, Босьнякы трбух (*trbuh*). В Сербів тіж єст трбух, Словенці мают *terbuh*, Болгаре корем, а в Македонців до гнеска єст утроба, так як по старо-церківно-словянскы, бо то з іхніх земель пришли до нас святи Кирило и Методий.

Простішше єст з руком и ногом. Чехы и Словакы так як мы мают *ruku* и *nohu.* Босьнякы, Хорваты и Сербы тіж мают *ruku*, лем же Сербы записуют єй кирилицьом (адже мают руку). В Болгарів рука то – ръка, Словенці мают *roku,* а Македонці раку. Адже до гнеска можеме ся добесідувати зо собом, не треба бояти ся, же будеме радити як голодный зо ситым. Так было єст и буде, же представникы іншых словянскых народів, часом медже собом не можут ся збесідувати, баба Параска нераз аджи до сусідів, побратымів повідали: Я о хлібі, а ты о рыбі. Кєд дачого в бесіді іншых Словян не будеме розуміти, не треба тримати языка за зубами, зразу зьвідуйме ся, ци правильні розумієме тото, што до нас радят. Мы маме ногу, але більшіст нашых братів Словян має *nogu* (Босьнякы, Хорвати и Словенці) або ноґу, з тым, же Сербы и Македонці записуют єй буквом «г», а вымавляют як наше «ґ». Кєд більшіст словянскых діти малювати буде ногу, Болгаре повідят, же то крак, адже мы идеме нога за ногом, а они: крак по крак. Нич в тім чудного, мы тіж часом не идеме, а крачаме, адже не далеко хпало наше яблко од спільной яблони. Цікавинком єст наша лемківска лаба. Часом дахто бесідує, же лабы го болят, адже ногы. Лемківска лаба може быти мадяризмом, привезли сме єй з літных робіт, з давно тому змадяризуваной Панонії, разом з зерном, зароблеными грішми, мештами и буканчами (по мадярскы нога то – ***láb***). Але з другой стороны то Мадяре могли єй взяти од змадярщеных паноньскых Словян, бо прецін в нас до гнеска пес має лабу, ба о чловеку з великыма стопами бесідуєме, же має лабу, а на великого и сухого повідаме, же лабатый.

eprasa.pl ba3f9731a3

Волося, очы, ніс и зубы

Нашы діти на голові намалюют волося, а діти Чехів и Словаків *vlasy*, Босьняків и Хорватів *kosu*, Болгарів тіж косу, а Словенців *dlaku* (в Сербів тіж єст длака). Адже нашы малята могли бы не зрозуміти лем ровесника з Сербіі и Словеніі, но бо косы тіж прецін часом малюют своім мамам або сестрам.

Мы маме ніс, а вшыткы словяне нос, лем єдны записуют го кирилицьом, а іншы латинком. Більшіст словянскых діти намалює зубы и очы, але малий Македонец повіст, же малює заби, Словенец зобе, а Болгарин зъби.

Небо, сонце, земля, дім, дерево и ріка

Кєд наказали бы сме ім намалювати ищы природу (дайме на то: небо, сонце, дім, дерево, землю и ріку), то думам, же більшіст знала бы о што ходит. Найбільшу біду мали бы з домом, але Чех, Словак и Словенец порадили бы собі и з домом, бо першый має *dum*, а другы мают *dom*. Хорват, Босьняк и Серб мешкают в *kuće* (куче), лем же Серб свій дім підпише кирилицьом, його хыжа то – кућа (куча). Македонец буде бесідував, же рисує куку, Болгар къщу, а Словенец *hišu*. Чех и Словак міг бы не нарысувати дерева, бо в них роснут *stromy*, але могли бы ся додумати, бо під шпаргетом першый палит джевем (*dřevem*), а другий *drevom*. Словак міг бы и не знати, же має намалювати небо, бо в словацкій мові небо то *obloha*, але аж так злі бы не было, бо Словакы тіж вірят в тото, же Богородиця была взята до неба (*Panna Mária bola vzatá do neba*).

Вода, рыба, хліб и ніж

Мы іме хліб, Болгаре хляб, Сербы хлеб, Македонці леб, Чехы *chléb*, Словакы *chlieb*, а Словенці и Хорвате *kruh* або тіж *hljeb*. Мы пєме молоко и воду, а Болгаре мляко и воду, Сербы млеко и воду, Македонці млеко и вода, Чехы *mleko i vodu*, Словакы *mlieko i vodu*, Словенці *mleko i* vodo, а Хорвате *mlijeko i vodu*. Мож повісти, же хоц століття минают, то в тій материі праві нич ся не змінило, в молоці час кус більше намішал, але вода єст констанс. Кєд виджу як міцно в нашых мовах закорінена єст вода, то думам, же мовознавці выпроваджаючы Словян не од слова, а од старого індоєвропейского *kleu* (адже течы, плисти, плинути, чыстити) не мусят ся милити. Не дармо візантийскый воєвода, котрый в VI столітю в книгах о способах проваджыня війны написал: Словяне любуют свободу, не дают ся поневолити ани підчынити іншым, на певно не в своім краю. (…) В справнім переході через рікы перевыщуют вшыткы народи и досконало зносят бытя в воді. Прокопьос з Кесареі, списуючый слова Велізарьоса вожда візантийского войска, в осмій книзі никому не радил воювати з нашыма предками, а идучым на них наказувал: все мати при собі міхы з воловой або козлячой скоры, жебы мочы зробити з них мости. Идучым з війном на Словян на віщкы сесе давал, бо там, де жыли нашы предкы, текла неєдна ріка, было дуже озер и мокрого луга, адже воды не бракувало. Зато серед Словянами так як и в нас в воді жыє риба або ***riba***, а в землі жыє черв. В ческій и словацкій мовах то тіж – červ (лем же записаний латинком), в македонскій и сербскій мові то – црв, в болгарскій – червей, а в хорвацкій и словенскій – črv. Ту тіж през понад тісяч років праві нич ся не змінило.

Зброя

Кєд розходит ся о вышше згадану зброю, то тіж великых змін не є, мы маме меч, щыт, шолом и ніж, а дайме на то Болгаре меч, щит, шлем и нож. Кєд хочеме з хліба одкроіти скыбку, береме ніж, більшіст Словян повіст, же нож (*nož*) або *nůž*. Так по правді, то барже ріжниме ся в способі запису як в вымові. Більшы ріжниці сут, кєд розходит ся о шолом, Словакы и Чехы мают *helmu* (в ческій мові єст ищы *přilba*), Словенці čelado, а Хорвати мают *šljemu* и *kacigu*. Згаданий візантиєц так описал зброю Словян з половины VI століття: Яко зброю каждий носит два короткы списи, дехто має красный щит… *Хоснуют ся деревяныма луками, мают короткы стрілы напущены отрутом, котра скоро діє. Кєд раненый не выпє одтруты або як си не поможе іншыма способами, знаныма вправленым дохторям, або кєд си порядні сам не вычыстит раны, жебы отрута не розышла ся по плоти*, гмре. Подібных слів маме барз дуже, недуже ся змінили, в нас єст кін, *kůň* в Чехів, *kôň* в Словаків, коњ в Сербів и Македонців, *konj* в Босьняків, Словенців и Хорватів, та кон в Болгарів. На кони зо списами, луками и щитами в руці боронили своіх матере, нянів, сестер и братів, котрых до гнеска барз подібні зовеме.

Лучат нас не лем слова и не лем кровны вузла. Словяне до чужых краів ниґда не лізли зо збройом в руках и в сусідів різні не робили. Росияне сут выродками? В мові мают дуже словянскых слів, ба створили аджи пісьню: Най все буде сонце…, але аджи до братніх словянскых народів «гостинні» заіжджают на танках. В іхніх жылах кружыт за мало словянской кырви, певно мают спырсненого духа, лем з невеликым словянскым посьлідом. ●

eprasa.pl ba3f9731a3

РЕЦЕНЗІЇ

Макс Кідрук, «Нові Темні Віки. Колонія». Видавництво «Бородатий Тамарин», 2023. – 904 с.

Леся КОРОСТАТЕВИЧ

Марсіанські мрії та земні реалії

Тема колонізації Марсу є традиційно популярною, і хоча деякі науковці мріють здійснити це в реальності, Кідрук вирішив зробити свої мрії реальністю на сторінках «Колонії». Книга, що займає майже 900 сторінок, – це лише перша частина фантастичного циклу «Нові Темні Віки». Хоча про Марс писали і раніше такі автори, як Рей Бредбері, Кім Стенлі Робінсон і Філіп Дік, «Колонія» Кідрука привносить нові акценти і варта уваги через свою унікальність.

Дія роману розгортається у 2141 році, коли людство вже кілька десятиліть утримує колонію на Марсі. На цій планеті жити складно і постійно є загроза загибелі, ще й щоденні нагадування про це подавляють психологічно – повсюди екрани з переліком дій «у разі розгерметизації, пожежі чи влучання метеорита», часто лунає навчальна тривога і кожен мусить знати, як добути з метан-кисневого палива воду. Тому життя на Марсі нелегке.

На Землі ж розгортаються дві основні загрози: загадкова аномалія нейтрино, що може змінити уявлення про Всесвіт, та невідома хвороба, яка вражає вагітних жінок. Планета знаходиться у стані екологічного та політичного колапсу – пандемії, глобальне потепління, соціальні катаклізми. Україна, попри свої перемоги та боротьбу, досі має вічного ворога в особі росії, яка не зникла з карти світу та ще й знову розпочала чергову війну з Україною. Таким чином автор натякає, що, з одного боку, людство вже зробило величезний науковий прогрес і має змогу подорожувати на Марс, а з іншого боку, не може закінчити війни на Землі.

Твір починається з таємничого зникнення вантажного літака, що перевозив вирощене на орбіті серце. Над цим проєктом працювала науковиця Ронна, але через кілька невдалих спроб її дослідження були закриті, і їй наказали повернутися на Землю. Разом із іншим науковцем, Кентоном, вона починає працювати над копіюванням живих організмів – проривною справою, що не вдавалася науці раніше. Проте під час експериментів починають відбуватися дивовижні й незрозумілі явища, причину яких ніхто не може розгадати.

В основному книга сповнена містики, яка переплітається з наукою на різних рівнях. «Колонія» – це багатошаровий твір, що охоплює різноманітні теми і події: бунт дітей, що були народжені на Марсі, пандемії на Землі – нова хвороба клодис, наукові дослідження і ще багато різних тем, тому легко загубитися в потоці інформації. Однак автору варто віддати належне за його ретельне ставлення до деталей і допомогу читачеві – книга містить технічні та наукові деталі, продумані до найменших нюансів, які сприяють створенню реалістичної атмосфери, і де кожен елемент – від детальних схем космічних станцій до траєкторій руху планет – стає частиною великих подій і допомагає читачеві краще зрозуміти персонажів, а також загальний хід сюжету.

«Колонія» – це і захопливий роман, і метафора, яка ставить перед читачем важливі питання про наше майбутнє. Виходячи за межі стандартної пригодницької літератури, Кідрук створює майже апокаліптичний світ, де технологічний прогрес, екологічна криза, політична нестабільність і соціальні проблеми переплітаються в єдину картину майбутнього людства.

Автор описує світ, де людство намагається відновити своє місце у космосі після руйнівних катастроф на Землі. Ідея колонізації інших планет стає основною темою твору, що веде до філософських питань. Чи дійсно це вихід для людства, чи ми просто повторюємо старі помилки на новому етапі розвитку? Аналізуючи поведінку персонажів, можна помітити, що людство, незважаючи на зміни клімату, війни, продовжує не вчитися на своїх помилках, а лише адаптується до нових умов і намагається вижити.

Один із важливих аспектів роману – екологічна криза. Кідрук описує світ, що вже відчуває наслідки кліматичних змін. Так, Амстердам перетворився на острів наприкінці XXI століття, а вершина Евересту «за найгірших умов – райський сад порівняно з найтеплішим днем у Сімудських долинах». Кідрук показує Землю, яка стає все менш придатною для життя. Втомлена від війни за ресурси, забруднена токсичними викидами, планета поступово знищується через нераціональне використання природних ресурсів. Ідея колонізації інших планет є спробою людства знайти вихід із екологічної катастрофи.

«Колонія» також порушує важливу тему політичної нестабільності. У книзі ми бачимо, як влада і ресурси зосереджуються в руках великих корпорацій і міжнародних структур, що призводить до глобальних соціальних нерівностей і відсутності контролю з боку традиційних держав. Кідрук малює світ, у якому політичні системи слабшають, а влада переходить до еліт. Це ставить важливе питання: чи зможуть майбутні покоління подолати ці виклики, чи знову потраплять у полон старих політичних ідеологій, які призвели до катастроф на Землі? У його книзі проблема нестабільності стає глибшою, ніж просто боротьба за ресурси – це питання існування людства в умовах зростаючої нерівності.

Додаткову увагу Кідрук приділяє технологіям, що розвиваються на тлі колонізації. У «Колонії» вони – не просто символ прогресу: з одного боку, дозволяють вижити і адаптуватися до нових умов, з іншого – несуть непередбачувані наслідки. Письменник показує, як технології, що спочатку здаються благом, можуть призвести до нових катастроф, якщо ними не управляти відповідально. Тут кожен вибір має вагу, і кожна дія викликає відповідну реакцію, здатна змінити долю людства. Важливість цього посилу полягає в тому, що навіть у футуристичному світі ми не можемо уникнути тих проблем, які вже сьогодні турбують наше суспільство.

Письменник створює своєрідну алегорію нашого сьогодення та майбутнього. Він порушує питання, що стосуються не лише технічного прогресу, але й моралі, політики та екології. Чи справді ми готові до нового етапу розвитку, коли наші помилки, якщо ми їх не виправимо, можуть призвести до ще більших катастроф? «Колонія» – це не лише фантастика, а й гостра соціальна критика, що ставить перед нами питання про те, ким ми хочемо бути і який світ залишимо після себе. ●

eprasa.pl ba3f9731a3

Передплата «Нашого слова» на 2025 рік

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВИЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	**7,00** зл + поштові оплати	**145,00** зл	**290,00** зл	**580,00** зл
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	**7,00** зл без поштових оплат	**91,00** зл	**182,00** зл	**364,00** зл
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	**7,00** зл + поштові оплати	**155,00** зл	**310,00** зл	**620,00** зл
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	**7,00** зл без поштових оплат	**91,00** зл	**182,00** зл	**364,00** зл

ЄВРОПА + УКРАЇНА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
550,00 зл	**1100,00** зл
130,00 євро	**260,00** євро

КАНАДА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
580,00 зл	**1160,00** зл
200,00 дол КАНАД.	**400,00** дол КАНАД.

США

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
580,00 зл	**1160,00** зл
140,00 дол США	**280,00** дол США

ЛЮБАЧІВЩИНА ЗАПРОШУЄ! Пам'ятаймо про стежки, якими ходили наші предки

2.08.2025 (субота):
10.00 – панахида на цвинтарі в Старому Люблинці,
11.00 – Служба Божа в церкві в Новому Люблинці, а опісля панахида на цвинтарі.
3.08.2025 (неділя): **11.00** – Служба Божа в церкві в Жукові, потім панахиди на цвинтарях в Жукові, Горайці та Новому Селі.
Хто не зможе поїхати, нехай передасть свою лепту на впорядкування цвинтарів чи ремонт церкви особам, які поїдуть, або перекаже на рахунок:
Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu, ul. T. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl
nr rachunku 50 1600 1462 1838 9708 6000 0006 З дописокою: **darowizna na cele statutowe – Lubliniec**.
Церкви та могили на Любачівщині чекають на нас!
Більше інформації в Олени Комар, тел. 502 168 247

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1700 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl ba3f9731a3

XV
ЗАГАЛЬНОПОЛЬСЬКІ ДНІ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ
в Театрі ім. С. Ярача в Ольштині

XV OGÓLNOPOLSKIE
DNI TEATRU UKRAIŃSKIEGO
w Teatrze im. S. Jaracza w Olsztynie

КОЛОМИЙСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ім. І. ОЗАРКЕВИЧА та ПОЛТАВСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ МУЗИЧНО-ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ім. М. ГОГОЛЯ

KOŁOMYJSKI OBWODOWY TEATR DRAMATYCZNY im. I. OZARKEWYCZA I POŁTAWSKI AKADEMICKI TEATR MUZYCZNO-DRAMATYCZNY im. M. GOGOLA

Представлять
Przedstawią:

«ДВІ ВИСТАВИ – ОДНА УКРАЇНА» або «НАТАЛКА І АННИЧКА».
Спільний проєкт Полтавського і Коломийського театрів.
„DWA SPEKTAKLE - JEDNA UKRAINA albo „NATALIA i ANNYCZKA"
Wspólny projekt Teatrów Kołomyjskiego i Połtawskiego.
Велика сцена/Duża scena

13:00 GODZ.
29 CZERWCA
17:00 GODZ.

КВІТКА
- музична мультимедійна вистава Олега Миколайчука – Низовця
KVITKA
– multimedialny spektakl muzyczny Oleha Mykołajczuka-Nyzowcia
Велика сцена/Duża scena

REZERWACJA MIEJSC
tel: +48 507 017 837 / +48 502 328 396

Patronat medialny:
POLSKIE RADIO OLSZTYN
Наше Слово
TVP 3 OLSZTYN

Organizacja i współorganizacja:
Związek Ukraińców w Polsce – Oddział w Olsztynie
Koło Miejskie w Olsztynie *
Teatr im. S. Jaracza w Olsztynie w Olsztynie

Zrealizowano dzięki dotacji i wsparciu:
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
Połtawskiej Obwodowej Administracji Państwowej
Iwano-Frankiwskiej Rady Obwodowej
i Iwano-Frankiwskiej Obwodowej Administracji Państwowej

eprasa.pl ba3f9731a3